

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

684

VITENDO VYA KUJIFUNZA SANAA

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2010

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka katika kila sehemu **B** na **C**.
3. Andika majibu yako kwa kalamu ya wino wa bluu au mweusi isipokuwa michoro ambayo itachorwa kwa penseli.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Taja faida tano za kutumia mchoro bubu katika kutathmini uelewa wa mtoto.

Mchoro bubu husaidia mwalimu kubaini uelewa wa mtoto bila shinikizo la maneno, kwani mtoto anaonyesha maarifa yake kwa njia ya picha.

Huchochea ubunifu na maonyesho ya kibinafsi, kwani mtoto anapochora kwa uhuru huonyesha mawazo na hisia zake.

Hutoa mwongozo wa kuona maendeleo ya mtoto katika kuelewa dhana au hadithi, hivyo mwalimu anaweza kupanga msaada unaofaa.

Husaidia watoto wasio na ujasiri wa kuzungumza kueleza mawazo yao kwa njia mbadala.

Husaidia katika kubaini tofauti za mitazamo ya watoto, ikiwa ni pamoja na mbinu tofauti za kufikiri na kuelezea dhana.

2. Eleza jinsi kupaka rangi kwa brashi nene kunavyosaidia ukuaji wa misuli midogo ya watoto.

Kupaka rangi kwa brashi nene kunahimiza watoto kutumia vidole vidogo na mikono kwa usahihi, jambo linalosaidia ukuaji wa misuli midogo ya vidole.

Inaboresha uratibu wa mikono na macho, kwani mtoto anapaswa kuzingatia mstari na kipimo cha rangi.

Inasaidia watoto kuendeleza uwezo wa kudhibiti nguvu wanazotumia, jambo muhimu katika mafunzo ya kuandika herufi na namba.

3. Fafanua kwa kifupi uhusiano kati ya kupiga chapa na kuandika herufi kwa watoto wa Elimu ya Awali.

Kupiga chapa husaidia mtoto kuelewa muundo na umbo la herufi, kwani mikono na vidole vinatumika kuunda maumbo.

Inaboresha uratibu wa mikono na macho, jambo linalosaidia katika mazoezi ya uandishi wa herufi.

Kupiga chapa kunasaidia katika kumbukumbu ya maumbo ya herufi na namba, hivyo kufanya kuandika kuwa rahisi.

4. Orodhesha sababu nne za kuzuia matumizi ya vifaa vyenye makali au sumu katika darasa la sanaa.

Vifaa vyenye makali vinaweza kusababisha majeraha kwa watoto.

Vifaa vyenye sumu vinaweza kuharibu afya ya watoto endapo vinatumika vibaya.

Kutumia vifaa salama huchochea uhakika na ujasiri wa mtoto kushiriki kwenye shughuli za kisanaa.

Vifaa salama vinahakikisha kuwa mwalimu anaweza kudhibiti darasa kwa urahisi na kuepuka ajali.

5. Bainisha mbinu tatu za kumsaidia mtoto kukumbuka maneno ya hadithi aliyosimuliwa.

Kutumia nyimbo au mdundo ili maneno ya hadithi yawe rahisi kukumbukwa.

Kufanya uigizaji wa vitendo vinavyohusiana na hadithi ili kuunda kumbukumbu ya vitendo.

Kutoa michoro au picha zinazohusiana na hadithi ili mtoto aweze kuangalia na kukumbuka maneno.

6. Taja sifa nne za picha iliyochorwa na mtoto wa miaka mitatu.

Picha zina maumbo rahisi na mstari usio na mpangilio mgumu.

Rangi zinazotumika mara nyingi ni chache na zenye mvuto wa msingi.

Picha zinaonyesha mawazo ya msingi au hisia za mtoto badala ya ukweli sahihi.

Picha zinaonyesha juhudi za mtoto za kuigiza kitu anachoona au kushirikishwa nacho.

7. Eleza umuhimu wa kupiga makofi katika kufundisha dhana ya mdundo kwa watoto. Toa hoja mbili.

Kupiga makofi husaidia watoto kuelewa mdundo kwa njia ya vitendo, kwani wanashirikiana kwa mwendo na sauti.

Huchochea kumbukumbu ya mdundo na uratibu wa mwili, jambo linalosaidia katika mafunzo ya muziki na mchezo.

8. Tofautisha udongo laini na udongo mgumu katika ufinyanzi.

Udongo laini ni rahisi kukunja na kuunda, unafaa kwa watoto wachanga na michoro midogo.

Udongo mgumu unahitaji nguvu zaidi na ujuzi wa kudhibiti, unafaa kwa kuunda maumbo thabiti na makubwa.

9. Orodhesha mambo manne ya kuzingatia wakati wa kuchagua nguo za kuigiza kwa watoto.

Usalama wa nguo, kuhakikisha haina kingo kali au sehemu zinazoweza kuumia.

Ukubwa unaofaa kwa umri wa mtoto ili kurahisisha harakati.

Rangi na muundo vinavyovutia na kusaidia kuelewa dhana ya uigizaji.

Urahisi wa kuondoa na kuvaa ili kuhakikisha harakati na mabadiliko ya haraka ni rahisi.

10. Bainisha tofauti mbili kati ya sogu na vichekesho.

Sogu ni kichekesho kilichopangwa na lengo la kufundisha au burudisha.

Vichekesho ni kejeli au tabia za kuchekesha zisizo na mpangilio maalum, mara nyingi kwa burudani tu.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

11. Jadili faida sita za mtoto wa Elimu ya Awali kuchora kwa kutumia penseli kabla ya kutumia rangi.

Kuchora kwa penseli husaidia mtoto kujifunza kudhibiti nguvu ya mikono na ustadi wa mstari.

Inasaidia mtoto kuelewa maumbo na muundo wa vitu kabla ya kuanza kupaka rangi.

Huchochea umakini na nidhamu, kwani mtoto anapaswa kumalizia mchoro kwa utaratibu.

Inaboresha uratibu wa macho na mikono, jambo muhimu katika mafunzo ya kuandika.

Inasaidia mtoto kuonyesha mawazo na hisia zake kwa njia ya kisanaa bila hofu ya kufanya makosa kwa rangi.

Inahimiza kujiamini, kwani mtoto anaona mchoro wake unaanza kuundika kabla ya rangi kuongezwa.

12. Fafanua kwa nini shughuli za ubunifu ni muhimu katika kujenga fikra za kijamii kwa watoto. Toa hoja tano.

Shughuli za ubunifu huchochea ushirikiano kati ya watoto, kwani wanashirikiana katika majaribio au michoro ya pamoja.

Huchochea mazungumzo na kubadilishana mawazo, jambo linalosaidia uelewa wa kijamii.

Hufundisha watoto kushirikiana bila kushindana, kukuza maadili ya kijamii.

Huchochea kuheshimiana na kutambua maoni ya wengine, jambo muhimu katika fikra za kijamii.

Hutoa fursa ya kushirikiana katika mradi wa pamoja, ambapo kila mtoto anachangia ufanisi wa kikundi.

13. Eleza umuhimu wa kutumia vifaa vya asili kama majani na mawe katika shughuli za uchapaji. Toa faida tano.

Vifaa vya asili huchochea ubunifu kwa kutoa muundo na textures tofauti kwenye uchapaji.

Husaidia watoto kuelewa asili na kujenga uhusiano na mazingira yao.

Vifaa vya asili ni salama, vya bei nafuu na vinapatikana kirahisi.

Huchochea mawazo ya uundaji na majaribio ya mbinu mpya za kisanaa.

Husaidia mtoto kuelewa namna nyenzo tofauti zinavyotumia rangi na muundo.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

14. Changanua vigezo sita ambavyo mwalimu anapaswa kuvizingatia anapopanga eneo la sanaa darasani.

Usalama wa watoto, kuhakikisha hakuna kingo kali, vifaa vyenye sumu au hatari.

Upatikanaji wa vifaa vyote muhimu vya kufundisha na kujifunza.

Kuhakikisha nafasi ya kutosha kwa kila mtoto kushiriki katika shughuli.

Kuandaa eneo ili kurahisisha ushirikiano na usawa wa kila mwanafunzi.

Kutumia rangi na mwanga vinavyovutia ili kuhamasisha motisha ya watoto.

Kurahisisha upatikanaji wa vifaa vya kusafisha au kupanga baada ya somo ili kudumisha usafi.

15. Eleza umuhimu wa ukaguzi wa mpangilio wa somo kwa mwalimu wa mafunzo kwa vitendo. Toa sababu tano.

Ukaguzi unahakikisha mwalimu ana vifaa vya kutosha na salama.

Unahakikisha malengo ya somo yameelezwa kwa uwazi.

Unasaidia mwalimu kupanga hatua kwa mpangilio sahihi ili somo lifanikishwe.

Unasaidia mwalimu kutambua changamoto zinazoweza kujitokeza na kupanga suluhisho.

Unasaidia mwalimu kudhibiti muda na kuhakikisha kila mtoto anashiriki kikamilifu.

16. Fafanua kwa mifano hatua tano za kusimulia hadithi kwa ufanisi zinazomvutia mtoto wa Elimu ya Awali.

Hatua ya kwanza ni kuanzisha hadithi kwa kuanzisha wahusika na mahali pa tukio. Mfano, kuanza na “Palikuwa na...”

Hatua ya pili ni kueleza tatizo au changamoto inayokabili wahusika. Mfano, hadithi ya paka aliye pata shida ya kupata chakula.

Hatua ya tatu ni kuendeleza matukio kwa vitendo au sauti zinazovutia, kama kuigiza kuzunguka au kutumia sauti tofauti.

Hatua ya nne ni kufanikisha suluhisho au matokeo ya hadithi, mfano paka kupata chakula kwa msaada wa marafiki.

Hatua ya tano ni kufunga hadithi kwa muhtasari na kujumuisha mafunzo au ujumbe muhimu, kwa mfano kuwa na kirafiki na kusaidiana.